

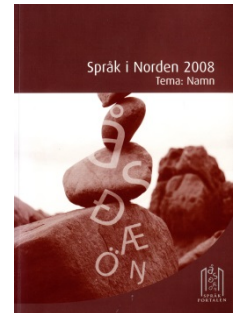
Sprog i Norden

Titel: Afrikanske, asiatiske og aust-europæiske namneskikkar i det norske folkeregisteret. [Flerkulturell namnenormering i Norge]

Forfatter: Ivar Utne

Kilde: Sprog i Norden, 2008, s. 87-100

URL: nordpub.org

© Dansk Sprognævn

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Afrikanske, asiatiske og aust-europeiske namneskikkar i det norske folkeregisteret

Ivar Utne

Innvandrarar frå Afrika, Asia og Aust-Europa kan i stor grad få føre namneskikkane sine vidare i Noreg. Dette dreiar seg bl.a. om namn som blir brukte både til føre- og etternamn, og kjønnsbestemte endingar i etternamn. Norske tradisjonar om skilje mellom føre- og etternamn blir halde ved lag. Omskriving frå framande alfabet og teikn er fri med omsyn til val av transkripsjonssystem.

Denne omtalen av korleis innvandrarnamn frå dei nemnde områda blir inkluderte i det norske folkeregisteret, er konkretisering av prinsippa som Pan Farmakis omtalte for slike namn i sitt foredrag (Farmakis 2007). Prinsippa er òg omtalte i Utne 2005a, Utne 2006, NOU 2001:1 og Ot.prp. nr. 31 (2001–2002).

Framstillinga tek konkret opp korleis ulikskapar mellom dei nemnde namneskikkane og norske namnetradisjonar og reglar blir løyste i Noreg. Dels blir skikkane omtalte, og dels blir det vist korleis dette blir løyst for innvandrarar og flyktningar som har komme til Noreg. Framstillinga har desse hovuddelane:

1. Kulturar som ikkje skil mellom føre- og etternamn
2. Bruksmåtar i strid med tradisjonelle norske reglar
3. Plassering og kategorisering av namn
4. Namn som kan vere til vesentleg ulempe
5. Likestilling og kjønnsbestemt namnebruk
6. Omskriving frå andre teiknsett

1 Kulturar som ikkje skil mellom føre- og etternamn

Den mest omfattande problemstillinga i samband med namneskikkane som er emne her, er bruk av dei same namna på måtar som tilsvarar både føre-, mellom- og etternamn etter norske namnreglar. I mange kulturar er dette fars og ofte òg

farfars namn brukt som *tilnamn*, slik at namna er beskrivande for slektskap. Tilnamn vil seie uformelle beskrivande namn. Dei nemnde tilnamna har ein funksjon lik *patronym*, men i dei fleste tilfella er dei utan endingar bak eller ord (pre-fiks) framfor. I nokre kulturar blir ektemannens namn brukt som tilnamn for koner, med ein funksjon som *maritonym*, dvs. at koner blir omtalt med eit namn frå ektemannen. Namnefaglege termar er forklarte bl.a. i Utne 2004.

Dei nemnde skikkane blir brukte i dei opphavlege heimekulturane til innvandrarar og flyktningar frå store delar av Asia og Afrika (Utne 2005b, Utne 2006). Slike skikkar har vore i strid med reglane i tidlegare norske namnelover, men er det ikkje no lenger. Nokre utbreidde skikkar blir omtalte nedanfor.

1.1 Eige og fars førenamn

Skikken med eige og fars førenamn er brukt på mange språk. Blant tamar, som helst kjem til Noreg frå Sri Lanka, er dette vanleg (her med eige namn først):

Far: *Jeyamohan Ravichandran*
Dotter: *Sivadevi Jeyamohan*
Son: *Yogeswaran Jeyamohan*

I den tamilske kulturen kjem farens namn først i namnerekka, f.eks. *Jeyamohan Sivadevi* for sonen ovanfor, sjå pkt. 3. Andre namn kan òg førekomme først, f.eks. stadnamn.

Skikk med eige og fars namn er i bruk blant anna hos tamar på Sri Lanka og i India; hos kurdarar og andre i Irak; i delar av området med arabisk namneskikk i Mellom-Austen, i Afghanistan, i Pakistan og i Nord-Afrika; og dessutan i Eritrea og i delar av Etiopia. I tillegg kjem fleire område i Afrika og Asia, som Noreg har mindre innvandring frå.

1.2 Eige, fars og farfars førenamn

Med arabisk namneskikk brukar ein anten eige og fars namn, eller oftare òg farfars i tillegg. Eit eksempel kan vise bruken på arabiske namn der rekkjefølgja er eige namn, fars namn og farfars namn:

Far: *Hasan Jamal Ibrahim*
Dotter: *Amina Hasan Jamal*
Son: *Yusuf Hasan Jamal*

Skikkar med tre namn er i bruk i delar av Midt-Austen, nordlege halvdelan av Afrika, dels òg lenger sør, bl.a. i Somalia. I desse landa blir det brukt både arabiske og lokalspråklege namn.

1.3 Løysingar for skikkar som ikkje skil mellom føre- og etternamn

Namnønske etter desse skikkane blir behandla med grunnlag i tradisjonen for namnet og ikkje ut frå personen sin kulturbakgrunn. Ei liste med eit utval aktuelle namn finst i Utne 2002b. Slik behandling inneber særleg (etter § 3, 4 og 8):

- a) Foreldras eller besteforeldras namn kan bli mellom- eller etternamn for barn.
- b) Namn kan bli gjevne som førenamn sjølv om dei er registrerte som etternamn i Noreg.
- c) Namn kan bli gjevne som etternamn til kven som helst dersom dei ikkje er registrerte som etternamn for andre i det norske folkeregisteret, utan omsyn til om dei finst som førenamn i det norske folkeregisteret. Dersom namna er registrerte som etternamn for 200 eller færre, er dei verna. Då krevst samtykke frå berarane.
- d) Tradisjonen for ektefellens namn omtalt nedanfor, kan bli vidareført i Noreg.

Arabisk personnamnsystem omfattar òg andre namnekategoriar. Det gjeld bl.a. namn laga av stadnamn, som *at-Tikriti* frå byen *Tikrit*, og faste familienamn bygd på ulike uttrykksmåtar for opphav og tilknytning, som *al-Husaini* frå namnet *Husain* (Utne 2002a). Desse typane blir normalt ikkje brukte på ein måte som tilsvargar førenamn. Det inneber at dei ikkje er namn brukt på ein måte som ikkje skil mellom føre- og etternamn.

1.4 Ektemannens førenamn som etternamn for kona

I blant anna pakistanske, somaliske og tamilske område blir ektemannens namn dels brukt som tilnamn for kona (Rundskriv G-150/91, s. 11). I Noreg er det no i hovudsak berre tamilar som ønskjer å føre denne skikken vidare. Her er eit tamilsk eksempel sett opp med eige førenamn først:

Ektemann: Jeyamohan Ravichandran
Kone: Jayanthini Jeyamohan

I Noreg kan ei kone få ektemannens namn som etternamn når namnet kjem frå ein kultur med den omtalte skikken (§ 4 1. ledd nr. 5). Etter den same regelen kan ektemannen få konas namn som etternamn, sjå pkt. 5 om likestilling.

2 Bruksmåtar i strid med tradisjonelle norske reglar

To forhold kjem i mange namnesøknader i strid med tradisjonelle norske namne-reglar. Det er ønske om å få mellom- eller etternamn som er eit namn familien har brukt i det opphavlege heimlandet, og førenamn likt namn for berre det motsette kjønnet i norske register.

2.1 Familienamn brukt i heimlandet, og løysingar

Ofte ønskjer innvandrarakar namn som er vanlege i landet dei har flytta frå, og som dessutan er registrert som etternamn for andre i Noreg.

I dei tilfella dette er verna etternamn i Noreg og søkjarane ikkje kan dokumentere familietilknytning til namnet, er slike ønske vanskelege å oppfylle. Også for flyktingar utan kontakt med landet dei har kome frå, er det krav om dokumentasjon som viser at namnet har vore offisielt brukt.

Dette behovet blei forsøkt løyst eit stykke på veg i lovframlegget frå arbeids-gruppa som førebudde lova, med at alle nye etternamn som blei tekne i bruk i Noreg, ikkje skulle bli verna. På den måten ville bl.a. alle nye innvandraretters-namn etter at lova blei sett i verk, ikkje bli avviste for andre. Denne delen av lovframlegget blei teken ut av departementet før behandlinga i Stortinget (Ot.prp. nr. 31 (2001–2002), pkt. 5.3, s. 18–19).

2.2 Like førenamn for begge kjønn, og løysingar

Det er fleire grunnar til at like førenamn blir brukt for begge kjønn. Ein grunn er at det er tilfeldige samantreff mellom ulike språk. Ein annan grunn er at det finst kulturar som til vanleg nyttar same namn for jenter og gutar, som vi skal sjå meir på nedanfor. Søknader om namn som er like namn for det andre kjønnet i Noreg, får positivt svar når namnet har opphav eller tradisjon for det andre kjønnet i Noreg eller andre land. Det blir normalt ikkje stilt krav til kulturbakgrunn for søkja-ren.

Same førenamn er det vanleg å bruke for begge kjønn for sikhar (ein religiøs kultur i India) og burmesarar. Dessutan gjeld det mange søraust-asiatiske og afri-kanske kulturar der det er vanleg lage nye namn henta frå ord og uttrykksmåtar. I dei sistnemnde kulturane kan uttrykksmåtar med visse tydingar, som skjønneheit, vere mest nytta for jenter, og styrke og mot kan vere mest nytta for gutar. Ulike

namn frå dei fleste asiatiske kulturane kan dessutan bli skrivne likt med latinske bokstavar på grunn av transkripsjon, bl.a. på norsk. Eksempel:

- *Sikhske* namn: *Amandeep*, *Amarjit*, *Balwinder* og *Gurpreet*. I tillegg får jenter namnepartikkelen *Kaur* og gutar *Singh* etter namnet (Utne 2005b, s. 83).
- *Burmesiske* namn: *Aung*, *Hla*, *Seng*, *Thant* og *Tun* (Utne 2007).
- *Namn frå fleire afrikanske* kulturar: *Kaya*, frå Uganda, og *Mpho*, særleg i Sør-Afrika.

3 Plassering og kategorisering av namn

I norske og mange andre namnekulturar er eit sentralt prinsipp at ein har både føre- og etternamn, og at etternamnet kjem sist av dei. Det finst kulturar som ikkje har desse skikkane.

3.1 Etternamn først

Mange, og dels folkerike, kulturar har etternamn først (Utne 2005b). Namnerekkefølgja blir ofte snudd når namna blir brukte i kulturar med etternamn sist. Dette blir vist for vietnamesisk og tamilsk.

Vietnamesisk

Vietnamesisk rekkjefølgje: *Nguyen Van Tuan* (mann)
Tran Thi Hoa (kvinne)

Norsk rekkjefølgje: *Tuan Van Nguyen*
Hoa Thi Tran

Van er partikkel som viser at det er ein mann, og *Thi* viser at det er ei kvinne. Desse er dei mest vanlege partiklane, men det finst òg mange andre. Partiklane står mellom dei andre namna etter vietnamesisk skikk, og helst òg i midten med snudd rekkjefølgje. Diakritiske teikn, som vil seie bl.a. aksentar, er utelaten i dei vietnamesiske namna her.

Tamilsk

Ei som er dotter av *Jeyamohan*, vil med tamilsk rekkjefølgje heite *Jeyamohan Sivadevi*, eller *J. Sivadevi*. Norsk rekkjefølgje er *Sivadevi Jeyamohan*.

Kor i verda

Skikkar med etternamn først finst helst i søraust-asiatisk, som omfattar bl.a. kinesisk, japansk, vietnamesisk, koreansk og tamilsk, og dessutan mongolsk dersom dei brukar fars namn i tillegg til sitt eige (jf. 3.2 og Utne 2007). Det gjeld dessutan ungarsk og uoffisiell namnenbruk mange stader.

Løysingar for rekkjefølgje og kategoriar

I offentlege norske register blir namn utan omsyn til kulturelt opphav førde inn med førenamn først og etternamn (familienamn) sist, som vist ovanfor (Ot.prp. nr. 31 (2001–2002), pkt. 8.3.2). I annan bruk er rekkjefølgja fri. Dette siste ser vi ofte i telefonkatalogar, særleg for søraust-asiatiske personnamn.

Justisdepartementet har føreskrive registrering av dei vietnamesiske partiklane som mellomnamn (JD-rundskriv 1991, s. 14). Likevel er dei vietnamesiske partiklane, bl.a. *Thi*, registrerte både som andre førenamn og som mellomnamn i det norske folkeregisteret, mest som andre førenamn. Det vil i praksis seie at begge registreringsmåtane blir godtekne.

3.2 Berre førenamn

Mange mindre kulturar brukar berre éin personnamnkategori, som i hovudsak tilsvargar førenamn i andre kulturar. Oftast har namneberarane fleire enn eitt namn. Vi skal sjå på reine førenamnskikkar i Rwanda og Burundi og i Burma.

Rwanda og Burundi

I Rwanda og Burundi i Sentral-Afrika har folk normalt berre namn som tilsvargar førenamn, og namna blir ikkje overførde frå ein generasjon til den neste, eller til ektefellar. Sysken har heller ikkje felles namn.

Folk med eitt namn, har normalt namn frå det lokale språket. Folk med to namn har oftast eitt namn frå vestleg kultur, helst i fransk form pga. tidlegare belgisk tilknytning, og eitt på lokalt språk. Rekkjefølgja er helst vestleg pluss lokalt namn. Presidentane i Rwanda og Burundi i september 2007 har slike namnerekker: *Paul Kagame* og *Pierre Nkurunziza*.

Burma

I Burma (offisielt Myanmar) i Søraust-Asia er det i hovudsak ein rein førenamnskikk, og same namn blir i hovudsak brukte for begge kjønn (Utne 2007). Folk har normalt frå eitt til fire namn. Til forskjell frå Rwanda og Burundi er det helst berre lokalspråklege namn, og dei blir ikkje brukte i ei bestemt rekkjefølgje. Det er gradvis overgang til faste etternamn for heile familier, bl.a. hos akademikarar.

Eksempel på namnebruk kan ein hente frå familiem til politikaren *Aung San Suu Kyi* (M = mann, K = kvinne):

Farfar og farmor	<i>U Pha (M)</i> og <i>Daw Suu (K)</i>
Foreldre	<i>Aung San (M)</i> og <i>Khin Kyi (K)</i>
Barn	<i>Aung San Suu Kyi (K)</i> , <i>Aung San Lin (M)</i> , <i>Aung San Oo (M)</i>

U og *Daw* er ovanfor her brukt som titlar for 'herr' og 'fru', slik at *Pha* og *Suu* i den eldste generasjonen hadde eitt namn kvar. Faren hadde ingen av namna til sine foreldre. *Aung San Suu Kyi* har eit utval namn frå fleire i dei førre generasjonane, noko som er ein nyare skikk. Eit meir omfattande materiale enn dette viser at det kan forekomme vidareføring av namn mellom generasjonane og dei kan kome i ulike posisjonar.

Løysingar for reine førenamnsskikkar

Når folk kjem til Noreg med minst to slike namn som er nemnde ovanfor, blir normalt det siste til etternamn i det norske folkeregisteret, og dei øvrige til førenamn. Slik tilpassing er ofte allereie gjort før dei kjem hit.

I dei få tilfella innvandrarak kjem til Noreg med berre eitt namn, blir fleire alternative løysingar nytta ved registrering. Også dette kan ha vore tilpassa i namna før dei kjem til Noreg. Vanlege løysingar er same namn oppatteke som både føre- og etternamn, tittel førd som namn, og stadnamn eller fars namn førd som etternamn (Utne 2007 om burmesisk og mongolsk).

Når folk ønskjer å føre den omtalte tradisjonen vidare for barn fødde i Noreg, kan namna i mange tilfelle bli gjevne etter prinsippa i pkt. 1. Dette kan i nokre tilfelle bli hindra etter regelen om verna etternamn. Eg ser det som rimeleg at i alle fall barn kan få namn fullt ut frå foreldra sin opphavlege kultur etter unntaksregelen om "særlig tilknytning" i namnelova (§ 4 1. ledd nr. 9).

4 Namn som kan vere til vesentleg ulempe

Namn frå utanlandske kulturar kan det i nokre få tilfelle vere ei ulempe å bruke i Noreg. Få slike namn blir avviste. Det er fordi lova er ganske liberal og set grensa ved namn som kan vere til "vesentlig ulempe". Nokre av tilfella med namn der det kan vere tvil, blir løyste med godkjenning på grunnlag av namnetradisjon eller opphav som namn.

Namn frå utanlandske kulturar som ein vurderer med omsyn til vesentleg ulempe, er namn som har vanskeleg skrivemåte eller uttale for nordmenn, eller liknar ord med uheldig tyding på norsk.

4.1 Skrivemåtar og uttale, og løysingar

Namn som har vanskelege skrivemåtar og vanskeleg uttale for nordmenn, dreiar seg om både lengde og uvante lyd- og bokstavkombinasjonar. Lange namn i innvandrarkulturar er ofte samansette av fleire namn eller føreledd (Utne 2002, Utne 2003). Eksempel:

- *Srinanthakumar*, tamilsk transkripsjonsvariant samansett av tre førenamn: *Sri* (helst i samansetjingar), *Nantha (Nanda)* og *Kumar*.
- *Abdelmoussaouir*, arabisk transkripsjonsvariant der føreledd og hovudnamn er samanskrivne. Oppdelte variantar er meir vanlege, som: *Abd al Musawwir* og *Abdel/Abdul Musawwir*.
- Mpho, i fleire afrikanske kulturar, i bruk for begge kjønn; avslått før 1991, godteke i 1997 (NOU 2001: 1, s. 42, pkt. 3.8.2.1).

Innvandrarakar kan få forenkla namna sine, normalt utan omsyn til om namna kjem i konflikt med andre reglar i namnelova, slik som reglane for verna etternamn eller namn for det andre kjønn (Rundskriv G-20/2002, s. 16–17, pkt. 2.3.5). Søkjarar kan f.eks. få behalde ein del av namnet. For namna ovanfor kan ein tenkje seg enklare former som *Nantha*, *Kumar*, *Abdul*, *Mossavir*, *Mossa* og *Empo*.

4.2 Namn som liknar ord med uheldig tyding på norsk, og løysingar

Namn som liknar norske ord med uheldig tyding, kan vere namn som liknar norske ord for kjønnsorgan, namn på sjukdommer, banning, og uttrykk med klart negativt innhald. Når ein kan vise til at namna har opphav eller tradisjon som personnamn, blir ansvaret langt på veg overleite til foreldra etter at dei har fått informasjon om dei norske uttrykksmåtane (Rundskriv G-20/2002, s. 52–53, pkt. 5.4).

Grunnane til slik likskap er ofte norsk leseuttale. I språka der namna kjem frå, har namna ofte anna trykk eller tonelag, og annan uttale av bokstavene enn for dei liknande norske orda. Dessutan blir bokstaven *u* gjerne uttalt som norsk *o*-lyd og *o* som *å*-lyd på dei fleste språk. Mange av namna det gjeld, blir transkriberte til latinsk skrift på fleire måtar, slik at sakene kan løysast med andre skrivemåtar.

Her kjem eksempel på slike namn. Frekvenstala viser berarar i Noreg 1.1.2007, og gjeld truleg helst innvandra personar.

- *Musa* (89) er eit mannsnamn frå *Koranen*, og gjeld same person som *Moses* i *Bibelen*. Guttenamnet *Musa* har vore avslått under den første namnelova (NOU 2001: 1, s. 42, pkt. 3.8.2.1)¹. Uttalen er med o-lyd i andre land der namnet er i bruk. Andre transkripsjonsvariantar er *Moosa* (7), *Mosa* (22) og *Mose* (4).
- *Daud* (45) har same kulturbakgrunnar som *Musa*, og tilsvarar namnet *David*. Uttalen er med to stavingar, og den siste vokalen har o-uttale. Ein transkripsjonsvariant er *Dawud* (5)
- *Drita* (18) og *Fjolla* (7) er albanske kvinnenamn.²

5 Likestilling og kjønnsbestemt namnebruk

I dette hovudpunktet er det omtale av likestillingsprinsipp i namnesaksbehandlinga og av kjønnsbestemte endingar for etternamn og parentonym, som er fellestern for patronym og metronym. Bruk av same førenamn for begge kjønn er omtalt under pkt. 2.

5.1 Likestillingsprinsipp, og løysingar

Prinsipp for likestilling mellom kjønn står sentralt i norsk, i mange andre lands lovverk og forvaltning og i internasjonale tilrådingar og avtaler. Likestillingsreglar og -tradisjonar er først og fremst knytte til ekteskap og fødselar.

Når namna har tradisjon i ein kultur som ikkje skil mellom føre- og etternamn, er det til vanleg mannsnamn som blir brukte på desse måtane. Med den norske lova kan både fars og mors førenamn bli etter- eller mellomnamn for barn; og både menns og kvinners førenamn kan bli etternamn for den andre ektefellen.

Likestillingsprinsippa gjeld òg bruk av begge foreldra sine førenamn med endingar som viser slektskap, som for det norskspråklege eksempelet *Karisdatter*.

5.2 Kjønnsbestemte endingar, og løysingar

Etternamn og patronym blir brukte i kjønnsbestemte former i fleire land, særleg i austlege delar av Europa, i det vest-europeiske Hellas og i det meste av det tidlegare Sovjetunionen. Slike skikkar er tekne inn i den norske namnelova. I Polen og Hellas er skikken under oppløysing.

-
- 1 Namnet er i skrift identisk med bestemt form eintall av ei mus, og er og ei folkeleg nemning på det kvinnelege kjønnsorganet
  - 2 Nordmenn som ser eller høyrer namna *Daud*, *Drita* og *Fjolla*, vil med ein gong assosiere dei med 'daud' som tyder 'død' eller 'tiltakslaus', 'drita', som tyder 'sanselaust full', og 'ei fjolle', som er ei idiotisk kvinne.

Her kjem eksempel på kjønnsbestemte etternamns- og patronymformer frå mange kulturar. Dei første tabellane viser systema med fulle namnerekker. Transkripsjonen for russisk følgjer prinsippa til Språkrådet i Noreg (Språkrådet 2006), sjå elles pkt. 6.2.

Russisk

kvinne før ekteskap		Olga <i>Ivanovna</i> Nikolajeva (far: Ivan <i>Igorovitsj</i> Nikolajev)
ektefellar	Oleg <i>Andrejevitsj</i> Pavlov	Olga <i>Ivanovna</i> Pavlova
son og dotter	Jiri <i>Olegovitsj</i> Pavlov	Jelena <i>Olegovna</i> Pavlova

Litauisk

kvinne før ekteskap		Marija <i>Vasiliauskaitė</i> (far: Petras <i>Vasiliauskas</i>)
ektefellar	Antanas <i>Butkus</i>	Marija <i>Butkienė</i>
son og dotter	Jonas <i>Butkus</i>	Ona <i>Butkutė</i>

Nedanfor står eit forenkla oversyn over patronym og etternamn i mange kulturar med kjønnsbestemte endingar. For kvar kultur blir det først ført opp fulle namn, og for dei fleste dessutan ei ny linje med fleire endingar. Som det går fram av tabellen, blir nokre av endingane brukte for begge kjønn, f.eks. *-enko* i ukrainske etternamn og dei serbisk-kroatisk-bosniske og greske patronymendingane. Reglane for korleis dei ulike endingane for kvar kultur blir brukte, er omtalt i Utne 2007.

Språk, kultur	Patronym, menn	Patronym, kvinner	Etternamn, menn	Etternamn, kvinner
Russisk	Olegovitsj	Olegovna	Olegov	Olegovna
	-evitsj	-evna	-ev, -in	-eva, -ina
Ukrainsk	Tarasovytsj	Tarasiwna	Ihorskyj	Ihorska
	-evytsj		-iv, -enko	¹ -ova / ² -enko
Kasakhstansk	Omaruly	Omarqyzy	Altynbekov	Altynbekova
Latvisk			Ziemelis	Ziemele
			-š	-a
Litauisk			Petrauskas	³ Petrauskienė, ⁴ -aitė
			-a, -us, -ius, -is, -ys, -ė, -ia	; ⁴ -utė, ⁴ -iūtė, ⁴ -ytė, felles g. og ug.: -ė
Polsk			Adamski	Adamska / -ski
Tsjekkisk			Novak	Novakova
			-sky	-ska
Bulgarsk	Vasilov	Vasilova	Vasilov	Vasilova
	-ev	-eva	-ev	-eva
Serbisk, kroatisk,	Vladka	Vladka	Vladković	Vladković (like)
Bosnisk	-e	-e	-ov, -ev, -in	-ova, -eva, -ina
Gresk	Georgiou	Georgiou	Papadopoulos	Papadopoulou /-os
	-a	-a	-idis, -ides	-idou / -idis, -ides

1 berre kvinner, 2 begge kjønn, 3 gift kvinne, 4 ugift kvinne

6 Omskriving frå andre teiknsett

Det er aktuelt med transkripsjonsprinsipp (omskrivingsprinsipp) til folkeregistret, frå bl.a. austasiatiske ideogram, ikkje-latinske alfabet, og latinske alfabet med diakritiske teikn (aksentar o.likn.). Fyldigare omtale finst i Utne 2005b og Utne 2006.

6.1 Løysingar for teiknsett

I Noreg blir det ikkje stilt krav om å følge bestemte transkripsjonsprinsipp for innføring i folkeregistret. Det vil seie at ein i praksis godtek prinsipp som er i

bruk i Noreg eller i andre land, blant anna alle omskrivingar som er viste nedanfor (Utne 2006, s. 159–160).

6.2 Omskriving frå russisk

Det har vore og er mange ulike måtar å skrive om frå russisk med kyrillisk skrift til latinske bokstavar (Utne 2005b). Derfor finst eldre skrivemåtar som *Smirnoff* og nyare som *Smirnov*, der uttalen på russisk for *ov*-endinga er med /f/ til slutt. Vekslinga mellom *Jelena*, som er vanleg på norsk, til *Yelena* og *Elena*, kjem av ulike måtar å transkribere russisk E, som har ein je-uttale først i ord på russisk.

På grunn av ulike måtar å skrive same uttale på forskjellige språk, får den manlege patronymendinga fleire skrivemåtar, som i namnet *Ivanovitsj* på norsk, *Ivanovitj* på svensk og dansk, *Ivanovich* i engelskspråklege område, og *Ivanovič* etter ISO-standarden som bl.a. blir brukt i vitenskaplege bibliotek, f.eks. i BIBSYS-systemet i Noreg.

6.3 Omskriving frå arabisk

Også frå arabisk finst det mange transkripsjonsmåtar (Utne 2002a).

Ein grunn til ulikskap er omskriving etter korleis ein på ulike målspåk skriv same lyd. Slik blir i-uttale til *Amir* (506) og *Ameer* (13). Ein lyd nær det ein på engelsk skriv *th*, til bl.a. *Osman* (336) og *Othman* (9). Ulike skrivemåtar for o-lyd gir skriftformer som *Mubammad* (705) og *Mohammad* (2927), *Usman* (172) og *Osman* (336), og *Yunus* (53) og *Younus* (4). *Tawfeeq* (<4) og *Tofiq* (<4), og *Aisha* (357) og *Aicha* (81) gjev òg att like arabiske skrivemåtar.

Ein annan grunn til ulik atgjeving er om ein legg vekt på å følgje den arabiske bokstaven eller uttalen, dvs. i kildespråka. Dei tre arabiske skriftlege vokalene *a*, *i* og *u*, som finst som lange og korte, blir i nokon grad uttalte som lydar nær /e/. Derfor får vi omskrivingar som *Fatima* (742) og *Fatime* (84), *Mubammad* (705), *Mubammed* (161) og *Mohammed* (1358), *Yunus* (53) og *Yunes*, og det mykje brukte føreleddet som bl.a. blir skrive *Abdel*, *Abdul* og *Abd-al*.

6.4 Omskriving frå kinesisk

Kinesiske namn skrivne med ideogram har blitt transkriberte til latinske alfabet etter mange system (Utne 2005b). Det tredje mest vanlege familienamnet i Kina finst i det norske folkeregisteret som *Zhang* (230), etter pinyin-transkripsjon, og som *Chang* (30) og *Cheung* (75).

Litteratur

- § = regel i LOV 2002-06-07 nr 19: Lov om personnavn (navneloven). Nettsadresse: <http://www.lovdatab.no/all/hl-20020607-019.html> [henta 25.7.2007]
- Farmakis, Pan, 2007: *Den nye norske lov om personnavn, og praktiseringen av den*. [S. 23 i denne boka.]
- NOU 2001: 1 *Lov om personnavn. Tradisjon, liberalisering og forenkling*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste, 2001.
- Ot.prp. nr. 31 (2001–2002) *Om lov om personnavn (navneloven)*. Det kongelige justis- og politidepartementet, Oslo 2002.
- Rundskriv G-20/2002, 15. november 2002. *Lov om personnavn 7. juni 2002 nr. 19*. Det kongelige justis- og politidepartement, Oslo.
- Språkrådet 2006: *Transkripsjon av russisk*. Versjon: VL 6.2.05; nettsversjon. http://www.sprakrad.no/Ordboeker/Andre/Transkripsjon_av_kyrillisk_og_nygresk/ [henta 23.9.2007]
- Utne, Ivar, 2002a: Arabiske navn i Norge. I: *Namn og Nemne* 19, s. 77–92. Bergen: Norsk namnelag. ISSN 0800-4684.
- Utne, Ivar, 2002b: *Navn som har tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn*. Nettsversjon. Lagd ut 28.10.2002. <http://www.hf.uib.no/i/nordisk/navneliste.htm> [Namneliste, ca. 6300 navn.]
- Utne, Ivar, 2004: Personnavnterminologi. I: *Nordica Bergensia 30 – 2004. Temabeftte i onomastikk*, s. 219–300. Bergen: Nordisk institutt, Universitetet i Bergen. ISSN 0804-5372, ISBN 82-90500-60-2.
- Utne, Ivar, 2005a: Utenlandske navneskikker og den nye norske personnavnloven. Behov og bestemmelser. I: Staffan Nyström (red.): *Namnens dynamik. Utvecklingstendenser och drivkrafter inom nordiskt namnskick. Handlingar från den trettonde namnforskarkongressen i Tällberg 15–18 augusti 2003*. NORNA-rapporter 80, s. 307–331. Uppsala: NORNA-förlaget. ISSN 0346-6728, ISBN 91-7276-079-6.
- Utne, Ivar, 2005b: Innpassing av nye navnekulturer i det norske folkeregisteret. I: *Namn og Nemne*, 22, s. 75–96. Bergen: Norsk namnelag. ISSN 0800-4684.
- Utne, Ivar, 2006: Flerkulturell navnenormering i Norge. I: Helge Sandøy og Kari Tenfjord (red.): *Den nye norske? Nokre peilepunkt under globaliseringa*. s. 147–164. Oslo: Novus forlag. ISBN 978-82-7099-449-6.

Utne, Ivar, 2007: *Materiale til navnesaksbehandling*. Nettversjon. <http://www.hf.uib.no/i/Nordisk/navn/freg/> [henta 24.9.2007]

Summary

According to the Norwegian Personal Names Act of 2002, immigrants from Africa, Asia and Eastern-Europe may to a great extent preserve their naming traditions in Norway. The act refers in particular to names that are used both as given names and as surnames, as well as to gender-specific surnames. The customary Norwegian distinction between given names and surnames is upheld, and there are no defined restrictions as to which transcription systems can be used for personal names entering the Norwegian census rolls.